

R VAN **RIESSEN**

EEN ANNE KRAMER-THRILLER

VERTROUW ME

Moskou, 1974

‘Petrovna, Tatjana!’

Een barse stem galmde door de gang. Ze schrok op uit haar hazenslaapje en keek op. Er stond een man in witte hemdsmouwen in de deuropening, zijn handen in de zij. Hij had een vadsig lijf met een dikke buik.

Toen gleed haar blik omhoog naar zijn gezicht. Haar adem stokte. De man had een angstaanjagend harde blik, zijn ogen boorden zich in de hare.

‘Kom,’ gebod hij en liep zijn kantoor weer in.

Ze stond op en volgde met knikkende knieën.

Half open jaloezieën verduisterden de ruimte waarin ze stond. In het midden stond een zwaar notenhouten bureau. De man liep eromheen en plofte neer in een grote directiezetel.

‘Ga zitten.’

Hij wees naar een krukje dat voor het bureau stond. Timide nam ze plaats, haar knieën strak tegen elkaar. Zonder zelfs maar adem te halen, keek ze omlaag naar de vloer voor zich.

‘Enig idee waarom je hier bent?’

Ze schudde haar hoofd.

‘Niet?’

Wat bedoelde hij? Moest ze het begrijpen, soms? ‘Er was telefoon...’ mompelde ze aarzelend. Zenuwachtig klemde ze haar handen ineem in haar schoot. ‘En die vrouw zei dat ik...’

‘Kijk me aan.’

Ze richtte zich op en keek.

‘Je hebt echt geen idee?’

Hij was echt helemaal kaal, zag ze nu. Als een biljartbal. Zijn zware onderarmen met enorme handen rustten op het bureaublad voor hem.

‘Hoe heet je?’

Waar sloeg dit op? Hij had haar toch net zelf geroepen?

‘Hoe?’ herhaalde hij bits.

‘Petrovna, Tatjana,’ fluisterde ze.

‘Sta op.’

Ze rechtte haar rug. Ze stikte bijna van angst, voelde hoe op haar voorhoofd het zweet begon te parelen. Toen stond ze op.

Zijn blik kroop goedkeurend over haar lichaam, van beneden naar boven.

‘Tatjana...’ Hij sprak haar naam zacht uit, bijna devoot. ‘Haal die band uit je haar.’

Geschrokken keek ze hem aan. Zijn blik bleef even op haar borsten gericht, tot zijn koude ogen de hare weer dreigend opzochten.

Langzaam trok ze de haarband los en schudde haar hoofd, waardoor haar haren over haar schouders vielen.

‘Petrovna...’ Hij opende een dossiermap die voor hem lag. ‘De dochter van Nicolaj Petrov en Anouska Petrovna.’

Ze verstijfde bij het horen van de namen van haar ouders.

Hij leunde ontspannen achterover in zijn grote zetel. ‘Je ouders gaan eindelijk naar het werkkamp waar ze al jaren hadden moeten zitten,’ zei hij toen zacht, bijna achteeloos. ‘Tenzij jij doet wat ik zeg.’

Ze voelde een golf van misselijkheid naar boven komen. Ze hadden ze, dat was haar direct duidelijk. Op een dag zou het zo ver komen, had haar vader haar altijd al

voorgehouden. Ze moest zich erbij neerleggen; hij had van haar geëist dat ze dat beloofde.

Ze had het gedaan, al had ze eigenlijk geen idee wat dat betekende, tot ze wat ouder werd. Toen ze werd gebeld met de mededeling dat ze zich moest melden, was de angst haar toch weer om het hart geslagen, ook al was het niet de eerste keer geweest.

Dit was het lot van een kind dat ouders had met een levensovertuiging die het communistische regime niet beviel. Al van jongs af aan maakte ze de intimidaties, pesten en arrestaties mee. Haar ouders waren na haar geboorte wat voorzichtiger geworden, maar de Petrovs weigerden hun mening voor zich te houden. Ze bleven deelnemen aan actiegroepen en demonstraties tegen het regime. Hun verzet mondde nogal eens uit in hardhandige aanhoudingen en dagenlange verhoren, maar om de een of andere reden was het allemaal nooit genoeg geweest om Nicolaj en Anouska echt op te bergen.

Als ze vrijkwamen, gingen ze al snel gewoon weer door. De weerzin tegen het systeem zat zo diep dat stoppen ondenkbaar was. Ze waren ervan overtuigd dat hun acties ooit succes zouden hebben en daarom ook een betere toekomst voor hun kind betekenden.

Jaar in, jaar uit groeide Tatjana Petrovna daardoor op in een wereld waarin ze niet wist wat er morgen zou gebeuren. Onzekerheid over de toekomst was voor haar normaal. Maar nooit eerder was ze opgeroepen om hierheen te komen.

Ze zouden over twee dagen haar achttiende verjaardag vieren en Tatjana was een boodschappenlijstje aan het schrijven toen de telefoon ging en een vrouw met een onvriendelijke stem haar opdroeg om naar het Lubyankaplein 2 te komen. Tatjana wist dat weigeren geen optie was.

Het strakke grote vierkante gebouw, grijsgeel van kleur, waarvan haar vader had gezegd dat in de kelder mensen werden gemarteld en vermoord. Een levensgevaarlijk gebouw. In Moskou liep iedereen er met een boog omheen.

Voor de deur had ze zich bijna omgedraaid om er als een haas vandoor te gaan. Maar wat zou er gebeuren als ze niet kwam opdagen? Waar had ze heen moeten vluchten? En bovendien had ze niets gedaan.

De man achter het bureau beduidde haar om weer te gaan zitten. Hij pakte de telefoon op, drukte op een paar knoppen en zei toen iets, maar het was onverstaanbaar zacht. Hij legde de hoorn terug op de haak en zweeg.

Haar ogen richtten zich weer naar beneden, nu op de punten van haar schoenen. In de beangstigende stilte klonken haar eigen ademhaling en hartslag bijna oorverdovend.

Er werd geklopt en de man gaf een schreeuw. Achter haar ging de deur open. Voetstappen. Een hand greep haar bij de bovenarm en trok haar omhoog.

Nog voor ze iets kon zeggen, sleurde een soldaat haar mee de gang op. Terwijl hij haar door de gang voerde, zweeg hij en keek voor zich uit.

Tatjana liet zich meenemen. Angst was doodsangst aan het worden. Wat wilden ze? Waar ging dit om? Om haar ouders, dat was duidelijk, maar wat was er precies aan de hand?

Ze keek haar begeleider van opzij aan, maar zag dat het zinloos was om hem iets te vragen. Hij was een machine.

*

'Aan de Amsterdamse grachten...'

Anne kon het niet laten, ze zong mee zo hard ze kon. Ze was bepaald geen geboren Mokumse, maar haar ja-

renlange werk bij de Amsterdamse politie maakte niet alleen dat ze er dagelijks kwam en er uiteindelijk was gaan wonen, nee, de stad was van haar geworden. Amsterdam raakte haar, ze knokte er dagelijks voor om het hier beter en veiliger te maken.

Wat was er mooier dan dag in dag uit te werken voor al die mensen die hier leefden, werkten, vakantie vierden?

'...heb ik heel mijn hart voor altijd verpand.'

Het lied schalde als ieder jaar over de afgeladen Prinsengracht. Op het drijvende podium had het Nieuw Amsterdams Klarinet Kwartet het programma van die avond verzorgd en begeleidde nu traditiegetrouw de zingende, gearmd heen en weer deinende massa mensen. De zang groeide uit tot een koor van wel duizenden stemmen langs de walkant van de gracht, op de bruggen en in vele tientallen boten op het water. Het Amsterdamse lied waarmee dit jaarlijkse concert traditiegetrouw afgesloten werd, maakte altijd weer emoties los; het leidde tot vreugde en tranen aan de voet van de Westertoren.

Ook Anne stak haar arm door die van Harold en trok hem haast automatisch heen en weer.

Hij keek wanhopig. Als er iets niet bij hem paste, dan was het wel dit volksvermaak. Dat speciale gevoel wat Anne met Amsterdam had, dat was hem bovendien vreemd. Misschien had Harold Brown uit Den Haag toch meer Britse genen dan hij aan zichzelf wenste toe te geven.

Anne gluurde even opzij. Hij keek schaaapachtig voor zich uit, terwijl ze behoorlijk aan zijn arm moest trekken om hem in beweging te houden.

Opgelucht haalde hij adem toen de laatste tonen van het lied wegstierven en een luid applaus met veel gejuich opging. Eindeloos bleef het volk staan klappen, alsof dit de mooiste muziekuitvoering was die ze ooit hadden meegeemaakt.

‘Geef mij maar een normaal concert,’ zei hij, terwijl ze gearmd huiswaarts liepen. ‘Met gereserveerde stoelen, perfecte akoestiek en een goed glas whisky in de pauze.’

‘Doe niet zo stijf,’ zei ze lachend. ‘Vond je het niet mooi dan?’

‘Tot de finale was het van een redelijk niveau,’ antwoordde hij. ‘De musici waren uitmuntend, de geluidsinstallatie ging nog net, het gepraat en gelach en geproost en krakende zakken chips en vooral die lallende knullen op hun vrijgezellenavond maakten het al wat minder. Maar dat lied, dat doet toch de deur dicht, hoor.’

‘Haags hopje...’ zei ze minachtend. ‘Het is toch ook vreemd, hè? Dat ik je hierheen gesleept heb.’

Hij glimlachte. ‘Ik heb een uurtje kastijding graag voor je over.’

Het werd tijd om van onderwerp te veranderen, vond ze.

‘Had ik trouwens verteld dat ik maandag naar Den Haag moet? De grote baas zelf wil me spreken.’

Harold hield in. ‘De minister?’

Ze zuchtte. ‘Dat is jouw grote baas. De mijne heeft een blauw pak aan met heel veel tressen. Galeslout. Die heeft me uitgenodigd.’

‘Voor wat?’

Ze lachte. ‘Ik dacht dat jij me dat nou juist kon vertellen. De Centrale Nederlandse Inlichtingendienst weet immers alles.’

Anne had geen idee waarom ze door Evert Galeslout was opgeroepen. Ze had de man tot dan toe alleen maar op de televisie gezien. Dat gegeven had haar wel geërgerd. Door de reorganisatie naar Nationale Politie waren de gezagsverhoudingen in één keer totaal veranderd. Voorheen werd het veiligheidsbeleid in Amsterdam bepaald, maar nu was er sprake van een ‘landelijke prioriteitsstelling’.

Het was een term die een andere inhoud had dan wat Anne in eerste instantie had gedacht. Nee, er werden geen kernachtige beleidslijnen mee bedoeld. Al snel werd duidelijk dat het om de media ging. Die bepaalden wat belangrijk was; vrijwel dagelijks piepten kranten, televisieprogramma's en sociale media over zaken die voor reuring in de publieke opinie zorgden. En die werden dan razendsnel door de landelijke politiek tot prioriteit bestempeld.

Het had een permanente stroom van bevelen uit Den Haag tot gevolg gehad, soms als een schot hagel op een mus, dan weer compleet tegenstrijdig met een vorige oekaze.

Dat populisme leverde uiteindelijk een stuurloos geheel op waardoor niemand meer wist wat wel en wat geen echte prioriteit had. Het waren de agenten en de rechercheurs die dagelijks met de gevolgen werden geconfronteerd; zij moesten telkens de keuzes maken die mensen al dan niet teleurstelden. Het vertrouwen in de politie nam al tijden af. De klacht dat die toch niets met je aangifte deed, klonk overal en was de belangrijkste reden dat slachtoffers hun schouders ophaalden en geen aangifte meer deden.

*

Korpschef Evert Galesloot keek nieuwsgierig naar de vrouw voor zijn bureau. Als recherchechef in Amsterdam hoog aangeschreven, eentje met behoorlijk wat ervaring. Maar ook een dame die niet op haar mondje was gevallen. Ze kon nogal uithalen naar beleidsmakers, naar de politiek.

Dat laatste was wel een dingetje. In haar dossier had hij gelezen dat ze een hekel aan het politie-uniform had, maar het stond haar perfect, zag hij toen ze zijn kamer binnenstapte. Hij piekerde er niet over dat te zeggen; je moest tegenwoordig op je woorden letten.

Galesloot had zestigduizend agenten onder zich; natuurlijk kende hij maar een fractie van hen. Het was niet voor niks dat hij wekelijks tijd in de agenda vrijmaakte om in het land op bezoek te gaan. Bij een paar van die gelegenheden was de naam van Anne Kramer gevallen. Ook de Eenheidschef van Amsterdam, hoofdcommissaris Eerenberg, had haar geprezen.

Ze was eenenveertig jaar, wist hij, nog wel jong voor wat hij voor haar in petto had. Hij had gelezen dat ze een typische crisismanager was, iemand die in het oog van de orkaan rustig bleef, helder aangaf wat ze wilde en wat niet. Anne Kramer was er één die vragen stelde, die precies wilde weten hoe dingen zaten.

Alles wat hij had gelezen en zich had laten influisteren klopte, wist hij na een half uurtje praten. Toen rechtte hij zijn rug en knikte. Het was een goed idee, besloot hij.

‘Ik heb je voorgedragen voor de academie in Bramshill.’

Zijn uitspraak van de Engelse plaatsnaam kwam er een beetje geaffecteerd uit, vond ze. Pas daarna drong tot haar door wat hij zei. Ze trok fronsend haar wenkbrauwen op.

‘Wil het korps me kwijt of zo?’ vroeg ze voorzichtig.

‘Drie maanden,’ zei hij sussend.

‘Om wat te doen?’

‘De Engelsen willen de banden met de Europese politie verstevigen. Dit ondanks of juist vanwege de Brexit.’

‘Ik weet wat het is,’ onderbrak ze hem.

Een paar Europese landen mochten elk één politieofficier uit de hoogste rangen sturen. Die kreeg een drie maanden durende training voor korpschefs in Engeland, waarbij internationale samenwerking de belangrijkste factor was.

‘Nederland is meer dan ooit de spil van de Europese drugshandel, Anne. Bestrijding moet op een niveau komen dat over grenzen...’

‘Ook dat weet ik allemaal. Maar ik beschouw het als theoretisch gedoe dat morgen alweer waardeloos is omdat “Europa” opeens weer wat anders beslist. En jij denkt dat ze mij in Amsterdam gewoon wel drie maanden kunnen missen voor een beetje theoretisch gewauwel?’

Het feit dat juist zij hiervoor geselecteerd was, deed haar weinig. Waarschijnlijk had Eerenberg hem getipt. Waren er zwaarwegende zaken waarbij ze niet gemist kon worden? Nee. Iets anders? Haar kinderen, Wout en Marit? Harold? Alle bezwaren die ze maar kon bedenken om hier onderuit te komen, schoten door haar heen.

Galeslout ging verzitten.

‘Zo’n kans krijg je nooit meer.’

Anne dacht nog steeds na, maar valide tegenwerpingen vond ze niet zo snel. Behalve die ene dan.

‘De carrièreladder omhoog interesseert me niet zo, eerlijk gezegd.’

Typisch een vrouw, die komen veel te weinig voor zichzelf op, dacht Galeslout.

‘Manager zijn is eigenlijk helemaal niet leuk, Evert. Je bent alleen maar bezig met bureaucratie, met geschuif en beleid. Ik ben niet zo van de vergaderingen, waar eerlijk gezegd meer problemen worden gemaakt dan opgelost.’ Haar blik viel op haar dossier. ‘Dat weet je best, want dat staat daar vast wel in. Dus rijst bij mij de vraag: waarom ik?’

Hij keek haar onbewogen aan. ‘Omdat ik vind dat jij moet gaan. Het is belangrijk dat juist Amsterdam goed wordt vertegenwoordigd in Bramshill. Niet door een bureaucraat maar door iemand die met haar poten...’ – hij glimlachte – ‘...haar hakken in de klei staat.’

Het argument sloeg veel wapens uit haar handen, wist ze. Maar zich overgeven deed ze niet. Galeslout was dan misschien gewend dat mensen blij waren met zo’n uit-

verkiezing en daarna trots zijn deur uitliepen, maar niet Anne Kramer.

‘Mijn taak is om nu al op zoek te gaan naar mogelijk geschikte kandidaten die mij over een paar jaar kunnen opvolgen,’ vervolgde hij en wees op het dossier. ‘In mijn rijtje hoor jij ook, volgens Eerenberg. Hij heeft misschien gelijk. Maar dan gebeurt het wel zoals ik wil.’

Het was gezegd. Je kon even een speld horen vallen in de kamer.

‘Je hebt van alles gedaan en bereikt, maar het ontbreekt je aan begrip voor verhoudingen én aan diplomatie. Dat dient toegevoegd, ook al bevalt het je niet. En mocht je wat ik nu zeg vandaag of morgen buiten deze kamer rondbazuinen, dan gaat er onmiddellijk een dikke rode streep door jouw naam.’

Ze trok een stuurs gezicht. ‘Nou, die streep mag je ook meteen wel zetten.’

Galesloot moest zich beheersen en had de grootste moeite om zijn stem normaal te laten klinken toen hij zei: ‘Beste Anne, je hebt gelijk. Het is een afschuwelijke baan. Je kunt iedere dag over een bananenschil uitglijden. Ik doe dit werk omdat ik een bepaalde verantwoordelijkheid voel voor de veiligheid in Nederland en voor al die agenten die daar dagelijks mee bezig zijn. En ik wil dat straks iemand op mijn stoel zit die er voor de samenleving zit, voor de dienders op straat. Iemand die daarvoor door het vuur gaat en bovendien de politiek, de bureaucratie en de populisten weerwoord kan geven. Om dat te kunnen moet je weten hoe ze doen en denken. Daarvoor wil ik je in Bramshill hebben.’

Dat was het, met die woorden raakte hij haar midscheeps. Ze zweeg even.

Vragend keek hij haar aan. ‘Nou?’

‘Om wat te leren? Opzitten en pootjes geven? Ik wil niet worden zoals zij.’

‘En je bent bang dat ze in drie maanden van jou, nota bene van jou, een marionetje weten te maken? Wat denk je dat het is? De Scientology Church?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Mag ik er een dag over nadenken?’

Galesloot knikte. Hij wist dat hij het pleit gewonnen had. Eerenberg had in alles gelijk gehad. Bijzonder, hier en daar wat ongepolijst als een ruwe diamant. Ongenaakbaar voor tegenstanders maar ook streng voor zichzelf.

Hij grijnsde terwijl hij dacht aan minister Molleman van Justitie en Veiligheid. Hij zag al voor zich hoe Anne Kramer tegenover de bewindsman zou zitten. Mijn hemel, daar konden de vonken nog weleens van afvliegen. Als de man het althans zolang uit zou houden.

‘Ik doe het niet.’

Ze schudde zo hard met haar hoofd dat het water over de badrand klotste.

Harold lachte alleen maar terwijl ze zo tekeerging.

‘Geen auto met chauffeur? Geen driedubbel salaris? Werkbezoeken aan verre landen? Huisje buiten met zwembad?’

Ze smeed een spons naar zijn hoofd, maar miste. Hij lachte nog harder. ‘Geen angst meer voor die verplichte schietoefeningen?’

Ze lag aan de ene kant van het bad, de benen discreet gesloten, knietjes bij elkaar en omhoog. Hij aan de andere kant, de benen ongeneerd gespreid, zijn voeten rustend op de badranden.

Harold Brown was Nederlander, maar zijn gedrag was zo Engels als het maar zijn kon. Iets stroef, een beetje houterig en vooral stoïcijns. Hij was geboren met een ‘stiff upper lip’ en die zou nooit verdwijnen.

Harold kon onder de meest vreemde omstandigheden doen alsof er niets aan de hand was. In dat opzicht waren ze puur verschillend; Anne bruiste, liet zien en horen wat ze vond en voelde.

‘De mogelijke volgende korpschef van Nederland,’ concludeerde hij. ‘Maar mevrouw is bang voor de papieren tijgers met hun bureaucratische klauwen. Nou, als je het wordt, kun jij juist daar iets aan doen.’

‘Makkelijk praten, jij.’

‘O ja? Vandaag werd ik gebeld door Katja. Raad eens

wie er is overgebleven na de selectiecommissie? Wie toch echt de nieuwe directeur van de CNI wordt?’

Ze keek hem afwachtend aan. ‘Willem Holleeder?’ vroeg ze toen.

Hij gromde en trok aan haar lange haren. ‘De meneer in je badkuip! Het is erdoor bij de ondernemingsraad. Ik heb definitief de positie.’

Ze gaf een schreeuw van vreugde. ‘Dat meen je? Is het erdoor? Wat geweldig!’

‘En zo’n directeur kan een uitmuntende verstandhouding met de bazin van de hele Nederlandse politie heel goed gebruiken...’

‘Dus jij zou er geen moeite mee hebben als ik ging...?’

In het bad vol schuim ging haar hand schaamteloos op zoek. Ze liet zich deze kans niet ontnemen.

‘Drie maanden naar Bramshill,’ zei ze intussen. ‘Drie maanden bij jou vandaan.’ Toen greep ze hem precies waar ze wilde. ‘Kun je mij wel zo lang missen?’

‘Bramshill.’ Hij grijnsde. ‘Volgens mij kun jij nog geen week zonder mij...’

Hij kreeg de tijd niet meer om verder te spreken. Ze dook boven op hem, kuste waar ze hem maar raken kon. Haar handbewegingen smoorden alles. Na een korte stilte werden de bewegingen onder water steeds heftiger.

*

Op Heathrow kreeg ze een VIP-behandeling.

Een jonge agente wachtte haar aan het eind van de slurf op, sprak haar beleefd aan en begeleidde haar. Anne hoefde zich niet druk te maken over haar bagage, alles werd geregeld.

Het meisje zei niets terwijl ze met snelle passen door de lange gangen en de aankomsthal liepen. Het was druk